

ניהול חשבון בנק עסקי

מאת

דני נתנזון, יועץ מס

בנובמבר 1988 הגישה ועדה בראשותו של סגן נציב מס הכנסה, מר פלדמן, מסקנות והמלצות לשילוב חשבון בנק עסקי במערכת החשבונות. הועדה מקבלת עקרונית את ההצעה לשלב חשבון בנק עסקי במערכת החשבונות של הנישומים החייבים בניהול מערכת חשבונות חד צידית, כתחליף חוקי לספר תקבולים ותשלומים, והיא קובעת את הנוהלים המפורטים.

המלצות הועדה

1. השיטה תופעל על בסיס וולונטרי לגבי כל הנישומים המנהלים הנהלת חשבונות חד צידית, לשנת מס אחת, ורק אחר כך, לאור מסקנות שיוסקו, תהפוך לשיטה מחייבת לאוכלוסית נישומים שתקבע.
2. חשבון זה יהיה חשבון עו"ש שינוהל בבנק ובו יבוצעו כל הפעולות הכספיות של הנישום.
3. נישום שינהל חשבון בנק עסקי יהיה חייב להפקיד את כל תקבוליו בחשבון זה, ולשלם את כל תשלומיו העסקיים ממנו.
4. תדפיס חשבון הבנק וטופס ההפקדה יתוכננו באופן שירשמו בו פרטים הנדרשים לניהול פנקסים.
5. חשבון זה ישמש בסיס לדווח מע"מ, רק לגבי עוסקים שתקנה א' לתקנות מע"מ חלות עליהם.
6. בתדפיס החשבון ירשמו פרטי הנישום ומספר העוסק שלו, וכך גם על פנקסי השיקים שלו.
7. הבנקים יגבו עמלה מיוחדת בשל ניהול חשבון זה.

משמעויות והיבטים נוספים

פריצת דרך מהפכנית בתחום ניהול ספרים: הבנק ינהל את ספר התקבולים והתשלומים, הנישום ישלם מתוך חשבון הבנק את כל הוצאותיו, ויפקיד בו את כל תקבוליו. בתום השנה, ההפרש בין ההוצאות וההכנסות הוא ההכנסה השנתית.

לכאורה - פשוט, קל, מהפכני, קח כפית הכנסות, ועוד כפית הוצאות, ערבב... המתן... והגש לפקיד השומה. והכל בהשגחת ופיקוח... מנהל הבנק.

למעשה - קשה, מורכב, מכשיל.

כדאי שנבדוק סעיף אחר סעיף בהמלצות הועדה והצעתה לתיקון הוראות ניהול פנקסים.

1. מספר רב של בעלי עסקים נוהגים לנהל מספר חשבונות בנק מטעמים של קבלת אשראי ואפשרויות מימון. עפ"י השיטה המוצעת ינהל נישום כזה מספר חשבונות בנק עסקיים. בתום השנה יאליץ להגיש דו"ח מאוחד של חשבונות אלה, זאת בנוסף למספר רב של רישומי עזר, כפי שאפרט בהמשך. כיום, מנהל נישום כזה ספר תקבולים ותשלומים אחד בלבד.
2. הועדה מציעה כי בשלב הראשון כל החייב בניהול ספר תקבולים ותשלומים יוכל לנהל חשבון בנק עסקי. כלומר, ספר תקבולים ותשלומים המנוהל ע"י הבנק. כל החייב בניהול ספר תקבולים ותשלומים הוא גם, לדוגמא, קמעונאי (תוספת ג' -2ב') החייב ברישום או סימול המאפשר איתור

התקבולים בשל מכירות בהקפה ואיתור התשלומים בשל קניות בהקפה. או לדוגמא, בעל בית ספר (תוספת ח' -2ב') החייב ברישום או סימול המאפשר מעקב אחרי תקבולים עפ"י חשבוניות או הסכמים, וכך הלאה בעלי מקצועות נוספים אשר מילוי חובותיהם עפ"י הוראות ניהול ספרים הקיימות כיום, לא עומדות בקנה אחד עם הצעת הועדה המכובדת, המלצותיה, ובמיוחד שיטת הניהול שהציעה באמצעות חשבון הבנק. המסקנה הראשונה היא, כי הצעה זאת אינה מתאימה מלכתחילה לכל החייב בניהול ספר תקבולים ותשלומים, ולכן יש לגבש המלצות לקהל יעד אשר יכול להתאים לשיטת הניהול המוצעת.

3. עפ"י המלצות הועדה, הנישום ינהל ספריו באמצעות הבנק, ממנו יקבל בתום החודש דף חשבון/תקבולים ותשלומים אשר רק סכומים, מספרי אסמכתאות יופיעו בו (ראה נספח). בדף יהיו עמודות ריקות לפירוט סוגי ההוצאה, ההכנסה, ופרטיהם. הנישום יאלץ לרשום בדף זה, באיחור ממוצע של כ-3 שבועות, את פרטי הקניות, ההוצאות והעסקאות שבצע. מאחר וקשה לזכור את כל אותן פעולות, יאלץ הנישום לנהל במהלך החודש, רישום עזר כדי שיוכל להעתיקו לדף הבנק שיקבל.

האם רישום זה אינו ספר תקבולים ותשלומים המנוהל כיום? לשם מה רישום כפול?

4. עם קבלת דף הבנק יש לערוך התאמת בנק. יש לרשום בו פרטים ולמייין הוצאות לפי סוגי הוצאות והכנסות. כן יש לנטרל פעולות (משיכות והפקדות) אישיות בחשבון. האם הנישום בקי מספיק בכללי ניהול חשבונית ובפקודת מס הכנסה? האם יעד להבחין בין הוצאות רגילות, פרטיות או הוניות? האם השכלתו בתחום המיסים תאפשר לו למייין בין הכנסות רגילות, בעלות שיעור מס מוגבל או הוניות?

נראה לי שלא. קהל היעד של ההצעה הינו בעלי עסקים קטנים ולא ציבור רואי החשבון ויועצי המס.

5. הועדה קובעת כללים לניהול קופה קטנה. הנישום רשאי למשוך סכום של עד 500 ש"ח עבור קופה קטנה. רישום זה ירשם בדפי הבנק כמשיכה של 500 ש"ח. הנישום יאלץ לנהל רישום עזר בו יפרט את הרכב הקופה הקטנה.

כלומר, עוד נייר, עוד תיוק, עוד רישום מיותר. כיום נרשמות הוצאות אלה באופן שוטף בספר תקבולים ותשלומים ע"י הנישום.

6. ברוב המקרים אין הקבלה בין התקבולים והתשלומים להתחשבוניות החודשית או הדו חודשית עם מע"מ. מס ערך מוסף משולם מחשבוניות מס ומקוזז מהן, ללא כל קשר לאופן התשלום או התקבול. לפיכך, לא יכול חשבון הבנק העסקי לשמש כבסיס להתחשבוניות עם מע"מ, אלא, רישום עזר שיצורף לחשבון הבנק העסקי ויהווה את בסיס ההתחשבוניות. גם נושא זה לא נפתר בניהול חשבון בנק בלבד, וכמו בנושאים אחרים יש לנהל מערכת ספרי עזר נוספת כדי לענות על דרישות החוק. יש גם לזכור כי התקבול בדף הבנק הינו לאחר ניכוי מס במקור, בעוד חישוב המע"מ נעשה לפני ניכוי זה.

7. מתעוררות בעיות נוספות אשר הועדה לא נתנה להן פתרון:

- א. הפקדות שיק דחוי, האם תרשם ביום ההפקדה או הפרעון?
- ב. תשלום בשיק דחוי, מתי תרשם ההוצאה?
- ג. האם יגיע דף הבנק במועד ומיד עם תום החודש? מה יקרה כאשר תהיה שביתה בבנק או בדואר?
- ד. דף נוסף במקום דף שלא נתקבל או אבד, כמה זמן יחלוף מהזמנתו ועד לקבלתו?
- ה. איך אפשר יהיה לקבל מהבנק מידע במהלך החודש?
- ו. איך ינהל ספרים נישום שיהפוך ללקוח מוגבל, איך ישלם הוצאותיו?
- ז. מה תהיה עמלתו של הבנק? עשרות שקלים, מאות שקלים? הרי לא בחינם ינהל הבנק את ספריו של הנישום. מה תהיה אחריותו של הבנק במקרה של ניהול לקוי או שגוי של ספרי הנישום?

יכול הנציב להחיל את שיטת הניהול המוצעת ללא כל התיעצות נוספת עם אנשי מקצוע נוספים לחברי הועדה. זאת מכח סעיף 130 לפקודה. אם יעשה כן, ויוחלט על אימוץ מסקנות הועדה, תהיה זאת בכיה לדורות.

ברורה לחלוטין כוונת הנציבות. הכוונה הינה לחייב נישומים לבצע את פעילותם הכלכלית אך ורק באמצעות שיקים, ובאמצעות חשבון הבנק שלהם.

לשם מה? האם לצורך מלחמה בהון השחור? האם סוברים בנציבות כי "הון שחור" יחליף ידיים ודוקא באמצעות חשבונות הבנק של הנישום?

יואילו נא במקום ללכת סחור סחור, לקבוע חובת ניהול חשבון בנק, וחובת הנהלת חשבונות מלאה. זאת לעסקים מרמת הבסטה והקיוסק.

יש לברך על כל הצעה שיש בה כדי לפשט את הוראות ניהול פנקסים במטרה לגרום לציית לחוק, ותשלום מס אמת. אי אפשר לומר זאת על השיטה המוצעת, שיטה אשר תגרום לעלויות ניהול גבוהות, לטעויות רישום ומעקב, שיטה אשר כה רב בה האין על היש, שבהכרח תגרום לפסילות ספרי נישומים אשר יתקשו לנהל חשבון בנק עסקי.

יש גם להבין כי יש בהצעה שינוי בתפיסת עולם, לפיה, ספרי העסק מתנהלים באופן שיטתי בעסק עצמו.

יש לדחות את הצעת הועדה על הסף ולעשות ככל האפשר שלא תקבל. זאת מהטעמים שהזכרתי. אם בכל זאת יוחלט על אישורה, יואלו נא האדונים הנכבדים לתת פתרונות נאותים לכל הנושאים הבלתי פתורים והעומדים על הפרק.